

БЕЗ МЕНЯ МЕНЯ ЖЕНИЛИ)

Відповідно до положень ч. 3 ст. 27 КК України:

«Організатором є особа, яка організувала вчинення

Кримінального правопорушення (кримінальних правопорушень) або керувала його (їх) підготовкою чи вчиненням. Організатором також є

особа, яка утворила організовану групу чи злочинну організацію або керувала нею, або особа, яка забезпечувала фінансування чи організовувала приховування кримінально протиправної діяльності організованої групи або злочинної організації.»

Особливість (особлива небезпека) особи організатора витікає не лише з аналізу положень вище згаданої норми, але й підтверджується положеннями норм, які містяться в Особливій частині КК України. Так, до прикладу, відповідно до положень ч. 6 ст. 255 КК України «Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній»: «Звільняється від кримінальної відповідальності особа, крім організатора або керівника злочинної організації, за вчинення злочину, передбаченого частиною 2 або 3 цієї статті, якщо вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні цього злочину добровільно повідомила про створення злочинної організації або участь у ній та активно сприяла її розкриттю.» Аналогічні вимоги до підстав звільнення від кримінальної відповідальності містяться в ч. 2 ст. 258-3 КК України «Створення терористичної групи чи терористичної організації». Згадані кримінальні правопорушення є особливо тяжкими та небезпечними для суспільства.

Відповідно до положень діючого КПК, виділення матеріалів досудового розслідування відбувається у разі:

- якщо у кримінальному провадженні є два або декілька підозрюваних, а підстави для зупинення стосуються не всіх, прокурор має право виділити досудове розслідування і зупинити його стосовно окремих підозрюваних (частина третя статті 280 КПК України);
- якщо кримінальне провадження здійснюється щодо кількох осіб, які підозрюються чи обвинувачуються у вчиненні одного або кількох кримінальних правопорушень, і згода щодо укладення угоди досягнута не з усіма підозрюваними чи обвинуваченими. Кримінальне провадження щодо особи (осіб), з якими досягнуто згоди, підлягає виділенню в окреме провадження (частина восьма статті 469 КПК України);
- якщо в кримінальному провадженні беруть участь кілька потерпілих від різних кримінальних правопорушень, і згода щодо укладення угоди досягнута не з усіма потерпілими. Кримінальне провадження щодо особи (осіб), яка досягла згоди, підлягає виділенню в окреме провадження (частина восьма статті 469 КПК України);
- якщо неповнолітній підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення разом із повнолітнім, повинна бути з'ясована можливість виділення в окреме цього кримінального провадження щодо неповнолітнього під час досудового розслідування (стаття 494 КПК України).

АЛЕ: матеріали досудового розслідування НЕ МОЖУТЬ БУТИ виділені в окреме провадження, якщо це може негативно вплинути на повноту досудового розслідування та судового розгляду.

Але в чому ж проблема та питання в даному конкретному випадку?

Справа в тому, що на практиці у мене особисто та моїх колег-адвокатів під час виокремлення матеріалів справ відносно особи, яка підозрюється в організації вчинення кримінального правопорушення, виникає питання: якщо відносно інших осіб, які підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень, які організувала певна особа,

справа розглядається окремо, наскільки об'єктивним буде такий розгляд, яким чином особа, яка підозрюється в організації вчинення злочину може себе захистити, подати докази своєї невинуватості та наскільки допустимим може вважатися вирок суду як доказ у кримінальному провадженні по обвинуваченні тієї самої особи, яка підозрюється в організації вчинення злочину???

Також в даному контексті не можна забувати про презумпцію невинуватості, адже незважаючи на те, що фігура організатора злочину є однією з найнебезпечніших, вину останнього потрібно довести і встановити вироком суду з наданням такій особі аналогічних можливостей, які надаються іншим учасникам (співучасникам) кримінального правопорушення.

І останнє, в разі винесення вироку на підставі угоди як повинен поставитись суд до такого доказу в іншому кримінальному провадженні?

Адже у випадку укладання угод сторона обвинувачення використовує як докази показання осіб, які уклали таку угоду та судовий вирок, яким таку особу визнано винуватою та засуджено. Водночас, постає питання правдивості таких показів та мотивів, які спонукали особу до дачі таких показів. Особливо цікавим це питання постає, коли особа, яка дає обвинувальні покази в обмін на свій імунітет чи бажає уникнути таким чином кримінальної відповідальності чи пом'якшити її.

Тобто, питання в тому, на скільки можна довіряти таким показам, а судовий вирок на підставі угоди використовувати як доказ належного встановлення фактичних обставин та причетності до вчинення діяння засудженої особа та її співучасників у іншому кримінальному провадженні, щодо останніх?

Нещодавно ЄСПЛ у своєму рішенні наголосив, що використання показань, наданих свідками за імунітет або інші переваги, може поставити під сумнів справедливість провадження проти обвинуваченого і може підняти складні питання в тій мірі, в якій за своєю природою такі показання відкриті для маніпуляцій і можуть бути зроблені виключно з метою отримання переваг, запропонованих в обмін, або з метою особистої помсти. Тому, наголошує ЄСПЛ, не можна недооцінювати ризик того, що особа може бути звинувачена і притягнута до відповідальності на підставі неперевіраних тверджень, які не обов'язково є безкорисливими.

В такому випадку, Суд вважає, що має місце порушення ст. 6 Конвенції.

[Правова позиція ЄСПЛ у справі «VASARAB AND PAULUS v. SLOVAKIA» від 15.12.2022, заяви №№ 28081, 29664/19](#)